

Др Сима Аврамовић*

ЉУБИЦА КАНДИЋ
(1925–2019)

Постоје људи такве снаге духа и животне енергије за које понекад помислимо да никад неће отићи са овога света те се њихов одлазак, ма колико година имали, увек чини прераним. Професорка Кандић је била једна од таквих стамених особа, енергична и у позним годинама свог живота, интелегентна, бритког ума и задивљујуће моћи запажања, одлучна, непоколебљива, истрајна, поносна, достојанствена и увек некако сва своја, са потребном дистанцом, а истовремено довољно блиска. Једном речју права *lady*, којој би добро пристајао и епитет „челична“. Тако је и отишла, готово би се могло рећи у једном дану, као да је сама проценила да јој је дошло време.

Професорка Љубица Кандић је, са многим славним именима послератног Правног факултета Универзитета у Београду друге половине 20. века, обележила једну епоху у историји те институције, време експанзије високошколског образовања у земљи и време развоја правноисторијске науке у новим теоријским оквирима.

За разлику од Краљевине Југославије, у којој су постојала само три правна факултета – у Београду (са Одељењем у Суботици), Загребу и Љубљани, то је било доба када су се рађали нови правни факултети у Србији и широм новоформиране, социјалистичке Југославије. Професорка Кандић је са неизмерним пожртвовањем и ентузијазмом учествовала у стварању Правног факултета у Новом Саду, Нишу, Крагујевцу, Приштини, Скопљу, Подгорици, и где све не. Њени постдипломци су постајали професори на свим правним факултетима широм Југославије, који су и после распада те државе са поносом истицали да су били њени студенти, магистри и доктори, трајни поштоваоци Правног факултета Универзитета у Београду.

* Редовни професор Правног факултета Универзитета у Београду, *sima@ius.bg.ac.rs*.

Формирање многих генерација правних историчара, од Вардара па до Триглава, један је од најважнијих људских и професионалних трагова које је наша професорка оставила. Са нама за њом тугују и наше колеге, правни историчари из Љубљане, Заграда, Сплита, Бања Луке, сви који су чули за њен одлазак, а неки су и лично дошли да је испрате. То је онај најважнији споменик који је себи за живота подигла, остављајући само лепе успомене свима са којима је сарађивала. Скоро је три деценије од како је у пензији, а њено присуство, симпатије према њој и поштовање које Факултет има за њу једнако су снажни као и у време када је била активна.

Била је срећна што је њен професор био Алберт Вајс, интелектуалца светског формата, изузетни ерудита и велики педагог, човек од кога се имало шта научити. На Факултет је дошла са 25 година (1950) и 40 година је развијала општу историју државе и права и друге правноисторијске дисциплине, које је водила све до свог пензионисања (1990). Заједно са проф. Вајсом била је аутор уџбеника *Општа историја државе и права*, који се више деценија користио као литература не само на нашем већ и на скоро свим другим факултетима њене некадашње, велике домовине. Сачинила је и познати *Практикум* за тај предмет, са избором најважнијих законских и других изворних текстова из правне историје, који може и данас свакоме бити занимљиво и корисно штиво.

Њена радна енергија и стваралачки ентузијазам били су неистрпни. Наша професорка је и после пензионисања остала везана за свој Факултет, настављајући још једно своје животно дело – *Историју Правног факултета у Београду*, почев од 1808. године. Велики, чак далеко највећи део те јединствене вишетомне едиције плод је њених истраживања и изашао је из њеног пера. Иако већ у деведесетим, носила се мишљу и подстицала своје колеге да се подухват настави и напише историја Правног факултета у Београду од 1945. до седамдесетих година XX века. Њена *Историја Правног факултета од 1905. до 1941. године* у две књиге, чији је једини аутор, није само историја институције и њених наставника већ и сведочанство једног времена. То је историја Србије у малом, посматрана на микроузорку, која се преламала кроз животе истакнутих интелектуалаца, професора, студената и саме установе, оцртавајући њихову појединачну и колективну повест.

А професорка Кандић је и сама ушла у ту повест. И то не само као истраживач, писац и професор. Она ће остати запамћена као прва жена – декан Правног факултета у Београду. Декан у турбулентним временима с краја осамдесетих година прошлог века, трудила се да на Факултету ублажи бројне потресе и да сачува колегијалне односе. Притом је изгарала да у њеном мандату обезбеди изградњу Анекса

зграде нашег Факултета. Без тог њеног градитељског подухвата, којим је обезбеђено око 1.500 квадратних метара новог, модерног простора, Правни факултет у Београду данас не би имао услове за функционисање и акредитацију. Далековидо је схватила да је, осим великог броја кабинета, Факултету неопходна репрезентативна, модерна Конференцијска сала, која је данас понос и један од знакова распознавања наше установе, па и Универзитета у Београду.

Водила је рачуна о свему – од обезбеђивања средстава за градњу, борбе са извођачима радова, до квалитета, функционалности и изгледа тог простора. Суочавала се и са неразумевањем и отпорима у делу колектива који је, у познатом српском маниру, налазио мане чак и једном тако насушно потребном и неупитном подухвату. Али је својом одлучношћу, предузимљивошћу и упорношћу ломила све приговоре. Успела је да остави за собом свој белег на који је с правом била поносна и, чини се, сматрала га је једним од својих најважнијих факултетских легата. Факултет јој се недавно, срећом још за живота, одужио постављањем једне скромне, месингане табле на улазу у Анекс, са убележеним траговима тог њеног драгоценог доприноса Правном факултету.

Тај тренутак, та њена срећа и фотографија испред табле посвећене њеном неимарском делу, свакоме од нас ко је том приликом био присутан остаће у сећању као трајна успомена на њу и њен последњи боравак на њеном Факултету, који је доживљавала као своју другу кућу. Верујем да би и она желела да је увек памтимо тако насмејану, раздрагану и поносну на своје дело, које остаје њен трајни памјатник.

Осим материјалних трагова, њених књига, чланака и пројеката, за њом остаје и много другог што је учинила за свој Факултет, за развој научног подмлатка, за афирмацију правне историје, остају искрена пријатељства, драгоцени савети, узор како се воли своја установа, како се брине о својим колегама и својој породици. Једном речју, професорка Љубица Кандић остаје трајан пример часног и достојанственог људског и академског пута.